

T.C.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 20.01.2026
Sayı : 1635

10/3659

Nimet ÖZDEMİR
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de sahipsiz hayvanlara ilişkin politika ve uygulamalar, son yıllarda kapsamı ve sonuçları itibarıyla yalnızca hayvan refahını değil; halk sağlığını, çevre dengesini, kamu kaynaklarının kullanımını ve idarenin hukukla bağlılığını doğrudan ilgilendiren ciddi bir kamu meselesi haline gelmiştir. 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nda Temmuz 2024 tarihinde yapılan değişiklikler sonrasında sahipsiz hayvanların toplanarak bakımevlerinde tutulmasına yönelik uygulamalar ülke genelinde hız kazanmış; ancak bu süreçte altyapı, denetim ve veri şeffaflığına ilişkin ciddi sorunlar ortaya çıkmıştır.

Bu kapsamda; alanında uzman veteriner hekimler ile zoonoz hastalıkları ve halk sağlığı uzmanlarının görüşleri ve bilimsel yöntemlerle uyumlu olarak, sahipsiz hayvanların toplanması, bakımevlerinde barındırılması, kısırlaştırılması, aşılanması, sahiplendirilmesi ve ötenazi uygulamalarının mevcut durumunun; bakımevlerinin fiziki, sağlık ve personel koşullarının; bütçe kullanımının ve denetim mekanizmalarının incelenmesi, ayrıca bu uygulamaların hayvan refahı, halk sağlığı ve çevre dengesi üzerindeki etkilerinin tespit edilerek çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederiz.

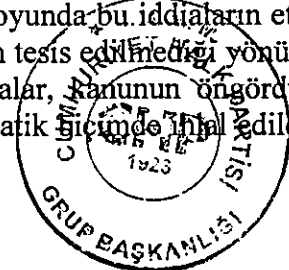

Nimet ÖZDEMİR
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de sahipsiz hayvanlara ilişkin uygulamalar, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nda Temmuz 2024 tarihinde yapılan değişikliklerle birlikte köklü biçimde değiştirilmiştir. Bu değişiklikle sahipsiz sokak köpeklerinin yaşam alanlarında bulunması fiilen yasaklanmış; hayvanların toplanarak bakımevlerinde tutulması zorunlu hale getirilmiştir. Ancak bu zorunluluk hayata geçirilirken, Uygulama Yönetmeliği’nde açıkça düzenlenen bakımevlerinin asgari fiziki, sağlık ve personel koşullarının sağlanıp sağlanmadığı denetlenmeden, ülke genelinde toplama işlemlerine hızla başlanmıştır.

Türkiye genelinde sahipsiz hayvanlara ilişkin yürütülen toplama, barındırma, kısırlaştırma, aşılama, sahiplendirme ve rehabilitasyon uygulamalarının; hayvan refahı, halk sağlığı, çevre dengesi, kamu kaynaklarının etkin ve şeffaf kullanımı ile mevzuata uygunluk açısından ciddi ve çok boyutlu sorunlar içerdiği, son dönemde kamuoyuna ve basına yansıyan olaylarla açık biçimde ortaya çıkmıştır. Bu olaylar Türkiye genelinde çok daha büyük bir hayvan kaybının yaşandığına işaret etmekte; ancak bu tabloya ilişkin ülke geneline dair kapsamlı, karşılaştırılabilir ve şeffaf hiçbir veri kamuoyuyla paylaşılmamaktadır. Sorumlu bakanlıklara verilen soru önergelerine cevap dahi verilmemektedir.

Çeşitli illerde hayvan bakımevlerinde **usulsüz ve mevzuata aykırı ötenazi işlemleri yapıldığına** ilişkin iddialar yerel basın haberlerine yansımış; kamuoyunda bu iddiaların etkin biçimde soruşturulmadığı ve sorumlular hakkında caydırıcı bir işlem tesis edilmediği yönünde güçlü bir kanaat oluşmuştur. Bakımevlerindeki bu gibi uygulamalar, Kanunun öngördüğü hayvan refahı ilkeleriyle bağdaşmadığı gibi, yaşam hakkının sistematik biçimde ihlal edildiği yönünde toplum vicdanında derin bir endişe yaratmıştır.

Nimet ÖZDEMİR
İstanbul Milletvekili

Bakımevi bulunmayan ya da mevcut kapasitesi yetersiz olan belediyeler, hayvanları toplamadıkları gerekçesiyle **İçişleri Bakanlığı marifetiyle idari baskıya ve soruşturmalara maruz bırakılmıştır**. Buna karşın, bakımevlerinin kapasitesi, koşulları ve denetim mekanizmaları sağlanmadan yürütülen bu toplama uygulamalarının yol açtığı hayvan ölümleri ve kayıplarına ilişkin kamuoyuna açıklanmış tatmin edici, bağımsız ve bütüncül bir denetim raporu bulunmamaktadır. Bu durum, hukuka uygunluk ve kamu yararı ilkeleriyle açıkça çelişmektedir.

5199 sayılı Kanun uyarınca belediyelere hayvanların bakımı, rehabilitasyonu ve sahiplendirilmesi için bütçe ayırma yükümlülüğü getirilmiş olmasına rağmen; ayrılan bütçenin kamu kaynaklarının sahaya yansıtılmadığı ve hayvanların fiilen kaderine terk edildiğini iddia edilmektedir.

Tam da bu endişeyle Cumhuriyet Halk Partisi olarak, 5199 sayılı Kanun'da yapılan bu düzenlemelerin **uygulama biçiminin** Anayasa'da güvence altına alınan hukuk devleti, ölçülülük ve idarenin sorumluluğu ilkeleriyle bağdaşmadığı kanaatiyle süresi içinde Anayasa Mahkemesine iptal istemiyle başvurulmuştur. Anayasa Mahkemesi, 7/5/2025 tarihli ve E.2024/151 sayılı kararıyla, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda yapılan değişikliklerin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal istemlerinin reddine karar vermiştir. Mahkeme kararında; Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında devletin, insanın yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığının korunmasına ilişkin **pozitif yükümlülükleri** bulunduğunu, zoonoz hastalıklar dâhil olmak üzere hayvanlardan kaynaklanabilecek risklere karşı önlem alınmasının bu yükümlülüğün bir gereği olduğunu vurgulamıştır.

Mahkeme, insanın sağlığı ve vücut bütünlüğünün korunması ile hayvanların korunmasına ve eziyet görmelerinin önlenmesine yönelik değerlerin çatışması hâlinde, insanın yaşamı ve vücut bütünlüğünün korunmasına üstünlük tanınabileceğini; bu çerçevede belli şartlar altında hayvanların öldürülmesi ya da sayılarının azaltılmasına yönelik tedbirlerin kanun koyucu tarafından öngörülebileceğini kabul etmiştir. Ancak bu değerlendirme, **ölçülülük, zorunluluk ve son çare olma ilkeleri** temelinde yapılmış olup, keyfî ve denetimsiz uygulamalara sınırsız bir yetki tanımamaktadır.

Nitekim Anayasa Mahkemesi kararında özellikle; hayvan bakımevlerinin kurulması, işletilmesi, rehabilitasyon faaliyetlerinin yürütülmesi ve bu amaçla Kanun'da öngörülen mali kaynakların yerel yönetimler tarafından ayrılması ve amacına uygun biçimde kullanılması hususunun hayati öneme sahip olduğu açıkça belirtilmiştir. Bu çerçevede, söz konusu kaynakları ayırmayan ya da amacına aykırı kullanan belediye yetkilileri hakkında cezai yaptırım öngörülmesi Anayasa'ya uygun bulunmuştur. Mahkemenin iptal istemini reddeden kararı; sahipsiz hayvanlara yönelik her türlü uygulamanın meşru olduğu anlamına gelmemekte, aksine insanın yaşam hakkını koruma amacıyla alınan tedbirlerin **hukuka uygun altyapı, yeterli mali kaynak, etkin denetim ve şeffaflıkla birlikte** yürütülmesini zorunlu kılmaktadır.

Buna rağmen, mevcut uygulamalarda bakımevlerinin asgari koşulları sağlanmadan toplama işlemlerine başlanması, mali kaynakların kullanılmaması ya da amacına aykırı kullanılması ve usulsüz ötenazi iddialarının ortaya çıkması, Anayasa Mahkemesi kararının varsaydığı hukuki çerçevenin fiilen ihlal edildiğini göstermektedir.

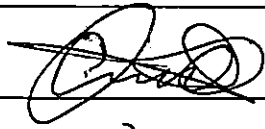
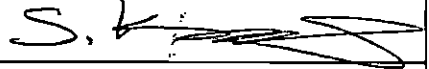
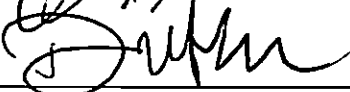
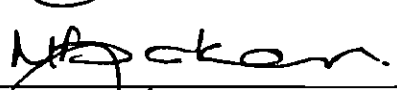
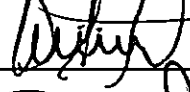
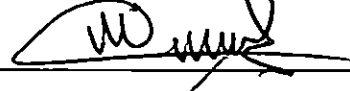
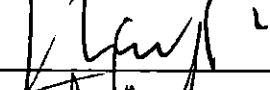
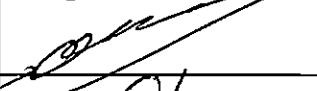
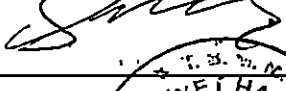
Nimet ÖZDEMİR
İstanbul Milletvekili

Bununla birlikte, kanunun uygulayıcısı ve denetleyicisi konumunda bulunan hükümetin; yazılı ve sözlü soru önergelerine ısrarla yanıt vermemesi, verilerin paylaşılmasından kaçınması ve denetim süreçlerine ilişkin bilgi vermemesi, uygulamadaki usulsüzlüklerin ortaya çıkmaması yönünde bir **idari direnç** bulunduğu izlenimini doğurmaktadır. Bu tutum yalnızca Meclis'in denetim yetkisini zayıflatmakla kalmamakta, aynı zamanda toplum vicdanında ciddi bir güvensizlik yaratmaktadır.

Bu nedenle; sahipsiz hayvanlara ilişkin uygulamaların tüm boyutlarıyla incelenmesi, hayvan kayıpları ve ölümlerinin nedenlerinin ortaya konulması, bakımevlerinin koşullarının ve denetim mekanizmalarının değerlendirilmesi, bütçe kullanımının şeffaflığının sağlanması ve hayvan refahı ile halk sağlığını birlikte gözeten sürdürülebilir politikaların geliştirilmesi amacıyla **Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını** önemli ve gerekli görmekteyiz.

1635 Sayılı meclis Aras İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Cemal Eymür	İstanbul	
Şenok Koca	Manisa	
Adnan Beber	ANKARA	
Ali ÖZTUNÇ	A. M. ARAS	
Deniz YILMAZ	İZMİR	
MURAT BAKAN	İZMİR	
SEYİT TÖREN	ORDU	
Bülent Tercan	Aydın	
Ali ÖZTUNÇ	A. M. ARAS	
Mehmet Dağdelen	Çorum	
Ali Karasakal	Uşak	
Harika Özgür Yılmaz	KOCAELİ	
İsmet Güneşhan	Gonaklan	
Ali Kaya	Osmaniye	
İmer Fethi Güner	Şirke	
Abdülkerim Ersever	ANKARA	
İlhan Özen Aray	Tekirdağ	
Tahir Özcan	Düzce	
Sibel Süçmez	Trebzan	
Hasan Öztürk	BURSA	

